

שלח לך (268)

ביאור קושיית רש"י "למה נסמכה"

שְׁלַח לְךָ אֲנָשִׁים וַיִּתְּרוּ אֶת אֶרֶץ (יג. ב)

ופירש רש"י: למה נסמכה פרשת מרגלים לפרשת מרים? לפי שלקתה על עסקי דיבה שדברה באחיה, ורשעים הללו ראו ולא לקחו מוסר. והקשו המפרשים: אין זה קושיא למה נסמכה, שהרי כך היה סדר הדברים, פרשת מרים ואח"כ פרשת המרגלים. אלא הביאור בקושיית רש"י הוא: למה סדר הדברים היה כך? כלומר, משום שבני ישראל היו אלו שבקשו לשלוח מרגלים, א"כ מדוע רק עתה בקשו זאת ולא קודם לכן? והתשובה על כך היא: משום שבני ישראל חששו שהמרגלים יוציאו את דיבת הארץ רעה, לכך לא שלחו אותם עד עתה, אך לאחר פרשת מרים שראו כולם עונשו של המוציא דיבה רעה, בטוחים היו ישראל שהמרגלים לא יוציאו דיבה רעה על הארץ, ולכן שלחו אותם עתה. וזה היא תשובת רש"י: שהסיבה שהפרשיות נסמכו זו לזו היא משום שבני ישראל חשבו שהמרגלים ילמדו לקח ממרים. אך, רשעים הללו ראו, ולא לקחו מוסר.

רבי יהונתן אייבשיץ בספרו "פנינים על התורה"

ויהס פֶּלֶב אֶת הָעַם אֶל מֹשֶׁה (יג. ל)

שאל האר"י ז"ל: מדוע כלב היסה את העם, ולא יהושע? ותירץ על פי דברי חז"ל שאלדד ומידד התנבאו במחנה לאמר: משה מת, יהושע מכניס, ועתה חשש יהושע שאם הוא אומר שהארץ טובה היא, ויש לעלות ולהכנס אליה מיד, יחשדו בו שהוא משתוקק להתמנות מהר יותר כמנהיג, ודורש את טובת עצמו, לפיכך שתק והניח לכלב להסות את העם אל משה.

ספר "מעייני השבוע"

המרגלים הלכו בכונה רעה

טוֹבָה הָאָרֶץ מְאֹד מְאֹד (יד. ז)

מדוע נענשו המרגלים על שהוציאו דיבת הארץ רעה, והרי הם סיפרו את מה שראו עיניהם? ברם, המרגלים הלכו במחשבה לדבר רעה על ארץ ישראל. מתוך גאווה הגיעו לתאות הכבוד. אחרת, היו רואים בטוב הארץ ולא מוציאים את דיבתה. ראייה לכך, אומר הרמב"ן, כי כאשר משה רבנו מוכיח את כלל ישראל הוא אומר להם: "וישיבו אותנו דבר ויאמרו טובה הארץ אשר ה' אלוקיני נותן לנו ולא אבייתם לעלות ותמרו את פי ה' אלוקיכם" (דברים א. כה). משה רבנו בדבריו, אינו מזכיר כלל שהמרגלים הוציאו את דיבת הארץ, אלא רק את אשר אמרו, "טובה הארץ" זאת מאחר שכאשר הם שבו למשה רבנו, אמרו לו את שבח ארץ ישראל בלבד, ורק לאחר מכן, כאשר משה כבר לא היה נוכח, הוציאו את

דיבת הארץ רעה, וזאת בידעם כי אם יאמרו את הדברים בפני משה רבנו, יכחיש אותם. לפיכך אומר משה לכלל ישראל מהנהגת המרגלים, שחששו להוציא את דיבת הארץ בנוכחותי, הייתם צריכים להבין שאין אמת בדבריהם, וכל כוונתם בהוציאם דיבת הארץ היתה כוונה זרה ולא אמיתית.

ספר "יחי ראובן"

ה' אָרְךָ אֲפִים וְרַב חֶסֶד (יד. יח)

מדוע לא נאמר כאן "ואמת" כפי שנאמר בפרשת כי תשא? ברם התואר, ואמת בא להשמיע שהקב"ה מקיים את ההבטחה שהבטיח לאבות. לכן שם בפרשת כי תשא, כשמזכיר משה רבנו את ההבטחה הזאת: "וזכור לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך אשר נשבעת להם בך... וכל הארץ הזאת אשר אמרתי לזרעכם" (שמות לב. יג) הזכיר איפוא את מידת האמת, שיקיים השם יתברך את ההבטחה. אבל כאן הרי לא רצו בני ישראל לקבל את ארץ ישראל, והדין הוא שכשנותנים מתנה לאדם על ידי אחר והלה אומר: אי אפשרי בה, איננו זוכה במתנה זו, ואם כאן הרי נשתחרר השם יתברך בהבטחתו, וממילא אין טעם להזכיר כאן את מידת האמת.

ספר "מעיינה של תורה"

וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת ה' (טו. לט)

במסורה ג' פעמים: וראיתם: "וראיתם אותו", "וראיתם את הארץ", "וראיתן על האבנים" (שמות א. טז). יש לפרש על פי הגמרא (ב"מ ק"ז): ברוך אתה בבוואך וברוך אתה בצאתך (דברים כח. ו), שתהא יציאתך מן העולם כביאתך לעולם, מה ביאתך לעולם בלא חטא, אף יציאתך מן העולם בלא חטא. וזאת תורת המסורה: "וראיתן על האבנים, היינו שכפי ביאתך לעולם שהיתה בלא חטא, כמו כן תהיה יציאתך מהעולם ללא חטא. "וראיתם את הארץ", דהיינו כשתחשוב אל הארץ ממנה לוקחת, גם אז תהיה בלא חטא, וכיצד זוכים לזה, ע"י "וראיתם אותו", ותניא בספרי: תניא רבי מאיר אומר: וראיתם אותם לא נאמר אלא וראיתם אותו. היינו שתקיים שיויתי ה' לנגדי תמיד. ואז "וזכרתם את כל מצוות ה' ועשיתם אותם"

ספר "להתערך באהבתך"

עיקר העבודה בימי הנעורים

רְאִישֵׁי עֲרֹסְתְּכֶם חֲלָה תְּרִימוּ תְּרוּמָה פְּתוּמַת גֶּרֶן פֶּן תְּרִימוּ אֹתָהּ. מִרְאִשֵׁי עֲרֹסְתִיכֶם (טו. כ. כא)

וברשי ז"ל: מקצתה ולא כולה. רמז כאן הכתוב: שלא יאמר האדם הנה הנכי עדיין רך בשנים ויש עת לכל חפץ, כשאזקין אשוב לעבוד אותו יתברך, אבל עתה כתיב

הייתי מרויח, וזו טעות. אמנם ודאי כי אינו יכול לשבת בחיבוק ידיים ולא לעשות מאומה, היות ומוטלת עליו חובת ההשתדלות לפרנסתו, אך ידע נאמנה כי העשיה אינה משנה ולא כלום.

ספר "ומתוך האור"

הלכה: פירות שביעית, השבת מתנה

מותר לתת פירות שביעית או דמיה במתנה אל לחבירו שקיבל ממנו מתנה או עשה לו טובה, ואין הדבר נחשב כפרעון חוב לפי שאינו חייב להחזיר לו מתנה. יש הסוברים שכשיש חובה להחזיר מתנה תמורת מתנה, אין האיסור רק על השבה, אלא אף הנתינה הראשונה אסורה שתיא מפירות שביעית. לכן, אשה הבאה ללות משכנתה פרי או ירק, תבקש לקבלו לא בהלוואה אלא במתנה גמורה ללא חובה לתת במתנה תמורתה, כדי שתוכל להחזיר לה אף פרי שביעית במתנה.

ספר "פירות שביעית"

פתגם: הנדיבות לא נמדדת בכמות, אלא באיכות

ספר "שמחלה"

חקירה: נדר על דבר שאין בו ממש

כגון קונם שאני ישן, שחל מדרבנן. אסור חפצא, או איסור גברא (חידושי ר' שמואל גררים עמוד קד: ר"ן, חפצא) *ספר "קובץ יסודות וחקירות"*

סיפור: חסר ומלא

רבי איזיל חריף פגש פעם חבורה של אנשי חברה קדישא כשהם חוזרים מבית הקברות והם שתויים לשכרה. אמר להם: למי אתם דומים, לעפרון החתי. שכן מצינו בפרשת חיי שרה כמה פעמים את השם עפרון כשהוא חסר, ורק אחרי הקבורה הוא מלא.

ספר "חד וחלק" חלק א' (דף קצה)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, הדסה אסתר בת רחל בחלא, אליהו בן זהרה, קטי, אברהם בן רבקה, מאיר בן גבי זוויורה, אליהו בן תמר, ראוּבֵן בן איזא, ששא בנימין בין קארין מרים, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, שמחה ג'יות בת אליז, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלוה, אלחנן בן חנה אנושקה, רבקה בת ליזה, ריש'רד שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, יעל רייזל בת מרטין היימה שמחה. זיווג הגון לאלודי רחל מלכה בת חשמה, הצלחה לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'ייזל לאוני. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. משה בן מזל פורטונה. שמחה בת קמיר. מיכאל צרלי בן ג'ולייט אסתר.

(קהלת יא. ט): **"שמח בחור בילדותך"**. ולזה אמר הכתוב לא כן, רק: **"ראשית ערסתכם חלה פרימו תרומה"**, כי עיקר העבודה בימי הילדות והבחירות כשהאדם שלם בכוחו, והוא הראשית לקדש מנעוריו. ואחר כך מזהירה התורה: שלא יאמר האדם אם כן אבטל את עצמי מכל וכל עניני העולם הזה ואפילו הכרחים, וזה גם כן אינו רשאי. וזהו שאמר הכתוב גם כן כאן: **"מראשית ערסתים"**, כפי שמדייק רש"י הלשון: מקצת ולא כולו, שלא תכלה עצמך בסיגופים יותר מדאי, רק הכל בהשכל ובמישור.

ספר "עלים לתרופה"

ועשו להם ציצת (טו לח)

כתב המהרש"ל **"ב"ים של שלמה"** (יבמות א אות ג): קיבלתי שצריך כל אדם לתפוס הציצית שלפניו בידו מהתחלת קריאת שמע עד סופו, ולכרוך אותו ב' ציצית התלויין לפניו על אצבע של שמאל, הקרוי קמיצה, ונראה שקבלה אמיתית וישרה היא. שוב מצאתי בספר ישן סיוע אל הקבלה, וז"ל: כשתמנה תיבות פרשת ציצית, דהיינו מן **"ויאמר ה' אל משה לאמר"**, ותמנה באצבעך מן אגודל, אז כלה תיבת אותו, דהיינו **"מוראיתם אותו"**, באצבע הקמיצה של יד שמאל, וכן בציצית הראשון המוזכר בפרשה מגיע וכלה באצבע קמיצה של שמאל. אם תתחיל למנות הכל מיד של שמאל מאגודל, כדרך שאדם מונה באצבעותיו. על כן נהגו המדקדקים לכרוך הציצית סביב קמיצה בעת הקריאת שמע, וסודו עמוק, וסוד ה' ליראיו.

רב רובין זצ"ל ספרו "שנים מקרא"

ולא תתורו אחרי לבבכם... והייתם קדושים (טו.לט-מ)

כיצד אפשר להזהיר ולצוות את האדם, אשר הולך אחרי מינות ועבודה זרה, שיהיה קדוש. הלא כרחוק מזרח ממערב רחוק הוא ממעלת הקדושה. ואם באה התורה לצוות, הלא היה יותר ראוי להזהירו לבל ילך אחר ההבל. אלא מכאן למדנו, שהתביעה להגיע למעלת הקדושה נדרשת מכל אדם ואדם אפילו המצוי במעלה הפחותה והשפלה ביותר, עד כי יש להזהירו על מינות.

רב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות"

הכל בגזרת שמים

"לא בחיל ולא בכח כי אם ברוחי אמר ה'" (מתוך ההפטרה) מה שנגזר מן השמים אומר רב שטיינמן זצ"ל, אי אפשר לשנות. הן אדם צריך לעשות את המוטל עליו, אך לא משום שהעשיה משנה. אם נגזר על האדם דבר מן השמים בראש השנה, לא יועיל שום מעשה שבעולם לשנות את הגזרה. בן אדם חושב: אם הייתי עושה כך, היה כך, ואם הייתי עושה אחרת, היה קורה הפוך. אך באמת אלו מחשבות הבל. אין בכח מעשיו לעשות את המציאות שנגזרה עליו בראש השנה. גם בתפילה, קשה מאוד שתשנה מה שנגזר בר"ה, ואולי תפילה כן. כך הוא בפרנסה: אדם חושב: אם הייתי עושה מעשה מסוים

